

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ  
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ**

**УПУТСТВА ЗА ИЗРАДУ ЗАВРШНОГ РАДА НА МАСТЕР  
АКАДЕМСКИМ СТУДИЈАМА**

**Лешак, 2013.**

## САДРЖАЈ

<b>1. ЗАВРШНИ РАД</b>	3
1.1. Избор области и теме завршног рада	3
1.2. Улога ментора	4
1.3. Избор и коришћење литературе	4
1.4. Утврђивање структуре рада	4
1.5. Језик и правопис	4
<b>2. ЕЛЕМЕНТИ РАДА</b>	4
2.1. Корице и насловна страница	5
2.2. Сажетак и кључне речи	5
2.3. Садржај	5
2.4. Текст рада	5
2.4.1. Увод	6
2.4.2. Циљ истраживања	6
2.4.3. Преглед литературе	6
2.4.4. Материјал и методе рада	6
2.4.5. Резултати и дискусија	6
2.4.6. Закључак	6
2.4.7. Литература	7
2.4.8. Прилози	8
<b>3. ТЕХНИЧКА ОБРАДА РАДА</b>	8
<b>П Р И Л О З И</b>	10

## 1. ЗАВРШНИ РАД

Завршни рад (мастер рад) је самосталан научно-стручни рад у којем студент, под вођством наставника – ментора, обрађује одређену тему. У односу на завршни рад на основним академским студијама, завршни рад на мастер академским студијама треба да има захтевнију и сложенију тематику, са наглашеним методолошким приступом. Израдом и одбраном завршног рада студент треба да покаже да је овладао елементима постављања научноистраживачког рада, обраде резултата истраживања, те њиховог синтетизовања у коректне закључке. Студент израдом завршног рада доказује способност самосталног решавања сложеног проблема. Кроз израду завршног рада студент треба да покаже да је у стању:

- применити теоријска и практична знања стечена током студија,
- применити одговарајуће методе у обради проблема и изради рада,
- самостално се служити одговарајућом домаћом и страном литературом, односно на одговарајући начин користити сазнања објављена у овим изворима.

Завршни рад се пише након одслушаних и положених испита, написаних и одбрањених обавезних семинарских радова, успешно реализоване стручне праксе, као и других завршених обавеза.

### 1.1. Избор области и теме завршног рада

Предмет из којег студент жели урадити свој завршни рад самостално бира. Услов је да се ради о предмету којег је студент током студија положио. Студент треба да се одлучи за предмет који га посебно интересује, јер ће тада бити више мотивисан да се посвети истраживању и писању. Студент након избора предмета може изабрати тему са унапред објављене листе тема или може самостално дефинисати и предложити неку другу тему. Тема рада треба да буде практично истраживање одређене појаве, а може бити и анализа проблема из праксе. Било да бира са листе предложених тема или сам предлаже тему, важно је студенту омогућити да активно учествује у избору и дефинисању теме. Тема треба да буде:

- атрактивна и интересантна,
- релевантна за дату област,
- актуелна,
- прецизно дефинисана (ни преуска нити преширока),
- конкретна (не апстрактна или уопштена).

Наслов рада треба да упућује на основни садржај рада. Уколико наслов није преузет са унапред објављене листе тема, студент га треба формулисати у сарадњи са ментором, водећи рачуна да наслов буде кратак, јасан, прецизан, привлачан и информативан.

## **1.2. Улога ментора**

У свим фазама припреме и израде завршног рада ментор има изузетно значајну улогу. Сталне консултације са ментором убрзавају процес израде и доприносе квалитету рада. Дужност ментора је да помогне студенту при избору теме, да препоручи литературне изворе које ће користити и да га упуту на методологију коју треба применити. Ментор помаже у конципирању структуре рада, формулисању наслова и решавању дилема и потешкоћа које се могу појавити приликом истраживања или разраде одабране теме.

## **1.3. Избор и коришћење литературе**

Пре дефинисања наслова рада потребно је прегледати и истражити литературу. Под литературом се подразумевају сви облици писане или електронске грађе, којој студент има приступ и коју може користити при изради завршног рада. Основни извори података су: књиге, монографије, радови из часописа, зборници радова са саветовања, магистарске тезе, дисертације, билтени. Писане материјале студенти сами прикупљају или до њих долазе у библиотеци. Бројне и веома значајне информације везане за тему рада могу се добити и коришћењем интернета. При томе се мора водити рачуна о поузданости тих података и ауторским правима.

Након прикупљања потребне литературе студент треба да изврши селекцију материјала и да користити само ону литературу која је од значаја за обраду одабране теме. За време прегледа и читања литературе студент треба да прави белешке. Посебно је важно одмах записати библиографске детаље сваког извора као што су: име аутора, година издања, назив дела, издавач, место, ради лакшег састављања пописа литературе.

## **1.4. Утврђивање структуре рада**

Студент на основу резултата изведених истраживања и консултација са ментором утврђује редослед излагања тематике, сва поглавља и подпоглавља рада и простор који ће појединим поглављима у раду бити посвећен.

## **1.5. Језик и правопис**

Завршни рад се пише на српском језику, ћирилицом. Текст рада треба да буде написан уз примену свих правописних и граматичких правила.

## **2. ЕЛЕМЕНТИ РАДА**

Елементи завршног рада су:

- Корице и насловна страница
- Сажетак
- Садржај
- Текст рада
  - Увод
  - Циљ истраживања
  - Преглед литературе
  - Материјал и методе рада

- Резултати и дискусија
- Закључак
- Литература
- Прилози

## **2.1. Корице и насловна страница**

Корице и насловну страну рада треба писати прегледно и стандардизовано. Корице рада долазе пре насловне стране и на њима су следећи подаци:

- назив универзитета,
- назив факултета,
- назнаку врсте рада (Завршни рад),
- наслов рада,
- име и презиме аутора/студента и
- место и година предаје рада

Насловна страна је прва страна рада, која треба да пружи основне податке о аутору и раду и обавезно садржи следеће елементе, као што су:

- назив универзитета,
- назив факултета,
- назнаку врсте рада (Завршни рад),
- наслов рада,
- подаци о ментору који руководи израдом рада (академска титула, име и презиме),
- име и презиме студента,
- место и година предаје рада

## **2.2. Сажетак и кључне речи**

У сажетку се кратко (од пола до једне странице) наводе главне чињенице везане уз садржај и задатак рада, примењену методику и његове најважније резултате. Сажетак се пише на српском језику. Испод текста сажетка наводи се до пет кључних речи. На следећој страници налази се сажетак (Summary) и кључне речи на енглеском језику.

## **2.3. Садржај**

Представља текстуално-нумерички преглед делова рада. У њему су наведени основни делови рада, тј. наслови и поднаслови који одражавају његову структуру и бројеви страна на којима се налазе. Сходно томе, садржај се пише након завршетка текста и његовог остраничавања. Садржај не треба да буде преобиман и не треба писати више од три децимале код нумеричког означавања поглавља текста.

Садржај може бити на почетку или на крају рада. Исправно је и једно и друго, али је, због лакшег сналажења читалаца и прегледности, прихватљивији први начин. Страницу или странице са садржајем не треба нумерисати.

## **2.4. Текст рада**

Целокупан садржај текста који студент излаже у раду треба бити смислено расподељен. Наслов поглавља пише се великим словима, на почетку странице, а ради

прегледности може бити подебљан. Поглавља чине основне делови текста рада а то су: Увод, Циљ истраживања, Преглед литературе, Материјал и методе рада, Резултати и дискусија, Закључак и Литература. Поглавља се према потреби рашчлањују. Странице које садрже текст рада (без прилога) се нумеришу.

#### **2.4.1. Увод**

Текст завршног рада почиње уводом који има за циљ да код читаоца побуди интересовање и да га прелиминарно упозна са тематиком која се у раду обрађује. Увод треба да буде јасан и интересантан и пожељно је да буде написан на једној до две стране.

#### **2.4.2. Циљ истраживања**

Под циљем истраживања подразумева се основна сврха истраживања. С обзиром да се он релативно уопштено формулише, потребно га је рашчланити на неколико ужих циљева.

#### **2.4.3. Преглед литературе**

Преглед литературе представља систематизован приказ сазнања, достигнућа, констатација која су у вези са темом рада, а које су пронађене у доступним литературним изворима. Преглед литературе може садржати осврт и на методе које су примењиване у другим радовима сличне тематике.

#### **2.4.4. Материјал и методе рада**

У овом поглављу се приказују примењене методе, материјали, услови извођења и план спроведеног експерименталног или другог истраживања. Поглавље Материјал и методе рада треба да буде писан јасно и са свим детаљима везаним за спроведена истраживања.

#### **2.4.5. Резултати и дискусија**

Резултати спроведених истраживања приказују се у складу са постављеним циљевима рада. Уобичајено је да се резултати изворног мерења приказују у табелама или графиконима. При овоме треба водити рачуна да се наслови табела пишу изнад табела, а наслови графикона, дијаграма, фотографија и шема испод ових илустрација. Наслов табеле и графичког приказа треба да буду јасни како би читаоцу пружили довољно информација о ономе што се желело приказати. Табеле, графикони, шеме и фотографије треба да буду најављени у тексту. Одмах након коментара резултата истраживања треба написати и дискусију. Дискусија треба да укаже на разлике или сличности добијених резултата и резултата који су у радовима из исте тематике приказани у литератури. Резултати и дискусија су обично најобимнији део основног текста завршног рада.

#### **2.4.6. Закључак**

Закључак је завршни део рада написан на једној до две стране. У закључку се на јасан, прецизан и логичан начин саопштавају најважнији резултати и сазнања до којих се дошло изградом завршног рада. Он произилази из читавог садржаја рада и у њему треба да се оцени тема која је била предмет разраде, искажу поруке и допринос рада, као и да се укаже на проблеме и питања који би требало даље да се проучавају.

Закључак не треба да садржава табеле и илустрације. По правилу, у закључак се не уврштавају литературни наводи или цитати.

#### **2.4.7. Литература**

Литература је поглавље у којем се наводе све библиографске референце које су цитиране у читавом тексту завршног рада. Библиографске референце се пишу на три начина: Харвардски систем, Ванкуверски систем и Абецедно-нумерички систем.

Систем за који смо се определили (Харвардски систем) мора се доследно примењивати од прве до последње референце у списку литературе. Овај систем се још и зове „аутор-датум“, јер се у тексту у заградама иза података које цитирамо наводи име аутора и година објављивања. Ако је један аутор на раду само његово презиме и година, нпр. (Спасић, 2008); ако су два аутора на раду само њихова презимена и година, нпр. (Sheldon и Dobson, 2003); а ако су три или више аутора на раду само презиме првог аутора и сарадници и година., нпр. (Делетић и сар., 2012). У поглављу Литература цитати се поређају абецедним редом према презимену првог аутора на раду. Коришћене литературне изворе треба нумерисати.

#### **Пример навођења коришћене књиге:**

1. Стојановић, С. (2004): Пољопривредна фитопатологија. Српско биолошко друштво „Стеван Јаковљевић“ Крагујевац, стр. 183.

#### **Пример навођења поглавља из књиге:**

1. Agrios, G. N. (2001): Plant pathology. Academic Press. Plant disease caused by bacteria, pp.215-285.

#### **Пример навођења коришћеног рада из часописа:**

1. Delečić, N., Stojković, S., Gudžić, S., Djurić, V., Aksić, M. (2012): Genotypic specificity of some winter wheat traits and their effect on grain yield. *Genetika*, Vol. 44, No. 2, 249-258, Beograd.

2. Спасић, З. (2008): Фенотипске корелације производних и репродуктивних особина крава сименталске расе. *Биотехнологија у сточарству*, 23, 11-17, Београд.

#### **Пример навођења рада представљеног у зборнику радова са научног или стручног скупа:**

1. Гуџић, С., Делетић Н., Гуџић, Н., Aksiћ, М., Стојковић, С., Николић, К. (2012): Интензитет напада лисне рђе и пегавости пшенице гајене на псеудоглеју. *Зборник радова са XVII саветовања о биотехнологији са међународним учешћем*, Чачак, 6-7 април, 2012. Вол. 17. (19), 58-61.

2. Aksić, M., Delečić, N., Gudžić, N., Gudžić, S., Stojković, S., Knežević, D., Vojinović, M. (2011): Evapotranspiration of winter wheat in the agroecological conditions of southern Serbia. *Proceedings on the Third International Conference “Research people and actual tasks on multidisciplinary sciences”*. Lozanez, Bulgaria, 8-10 june 2011, Vol. 1, 56-62.

#### **Пример навођења извора са веб страница:**

1. U.S. Department of Agriculture, Agricultural Research Service (2007) USDA Nutrient Database for Standard Reference, Release 15. Nutrient Data Laboratory Home Page, <http://www.nal.usda.gov/fnic/foodcomp> (приступ: 17.09.2007.)

#### 2.4.8. Прилози

Приликом израде рада често се јавља потреба да се одређени садржаји који имају значај за боље разумевање рада, али се не могу приказати у основном тексту или непотребно оптерећују текст, додају у прилогу рада (на крају писаног рада, а пре навођења литературе). Прилози садрже разне шеме, скице, формуларе, прегледе, анкетне упитнике, резултате статистичких анализа, фотокопије значајних докумената, разне илустроване материјале, табеле већег формата, скраћенице и све оно што не може да се уклопи у основни текст, а има значај за читаоца. Сваки прилог треба да има редни број, наслов, извор података и евентуалне напомене.

### 3. ТЕХНИЧКА ОБРАДА РАДА

Техничка обрада рада представља завршну фазу израде завршног рада. Уредно и прегледно припремљен рад олакшава читање и даје увид у систематичност излагања и обраде теме рада.

#### Писање текста

Завршни рад пише се на рачунару по следећим правилима:

#### Обим рада

Завршни рад треба да буде написан на 30-50 страна не рачунајући садржај и прилоге ако их има.

#### Формат

Завршни рад пише се на папиру формата А4 (стандардне димензије 210 x 297 mm).

#### Маргине

Маргине се подешавају на: 3,0 cm лева, а остале 2,5 cm.

#### Проред

У писању завршног рада користити проред 1,5 *lines*, осим фуснота које се пишу у *single* прореду.

#### Поравнање

Обострано (*Justify*).

#### Фонтови

Фонт за писање текста завршног рада је *Times New Roman* 12 pts, осим фуснота које се пишу у *Times New Roman* 10 pts.

#### Формулисање текста по пасусима (одељак, параграф)

Одвајање пасуса приликом писања рада, ради се због његове боље прегледности. Први ред се увлачи удесно (од ивице леве маргине) за 5-6 словних места. Број увучених словних места требало би да буде једнак броју увучених словних места у поднаслову. Наредни пасус пише се у следећем реду (не прави се размак), са увученим првим редом.

#### Корице и насловна страна

Сви елементи корица и насловне стране се пишу словима типа: *Times New Roman* 14 pts **bold**, центрирано, и то институција, ознака врсте рада великим словима, а подаци о студенту, ментору, месту и години предаје рада малим словима. Наслов се пише великим словима величине 16 pts. Насловна страница се не нумерише. Изглед предње корице и насловне странице завршног рада представљени су у **прилогу 1**.



### **Сажетак**

Сажетак на српском и енглеском језику пишу се у *Times New Roman* 10 pts, *single* проредом. Странице са сажетима и кључним речима се не нумеришу. Изглед сажетка завршног рада представљен је у **прилогу 2**.

### **Садржај**

Садржај се пише у *Times New Roman* 12 pts, уз болдирање наслова поглавља. Страницу или странице са садржајем не треба нумерисати.

### **Наслови поглавља**

Наслове поглавља треба писати великим словима, *Times New Roman* 14 pts, *bold* центрирано. Наслове подпоглавља са две децималне јединице треба писати малим словима величине 14 pts *bold* увучене за 5-6 словних места од ивице леве маргине, а наслове са три и више децималних јединица треба писати малим словима величине 12 pts *bold* увучене за 5-6 словних места од ивице леве маргине.

### **Навешћемо још нека најчешће коришћена правила којих се треба придржавати приликом писања рада на рачунару:**

- иза сваке речи треба да буде један размак;
- иза сваког знака интерпункције (тачка, зарез, цртица, тачка и зарез, две тачке, упитник, узвичник) ставља се један размак;
- знакови интерпункције, знак за проценат и сл. пишу се заједно са речју или бројем иза којег долазе, тј. без размака – после тих знакова у реченици ставља се један размак;
- мерне скраћенице су одвојене једним размаком од броја који им предходи и размаком од речи која им следи;
- наводници на почетку навода и отворена заграда пишу се заједно са речју испред које се налазе тј. без размака, такође и наводници на крају навода и затворена заграда пишу се заједно са речју иза које се налазе тј. без размака;
- ако иза неке речи долази текст у загради, између те речи и почетка заграде ставља се један размак;
- ако се датум пише само арапским бројевима иза сваког броја се пише тачка и оставља један размак нпр: 26. 11. 2012.
- за наглашавање појединих делова текста, препоручује се коришћење *italic* слова;
- сви латински називи пишу се коришћењем *italic* слова нпр. *Blumeria graminis*
- скраћенице у тексту се пишу у малој загради након навођења њиховог пуног значења, а онда се у даљем тексту користи само скраћеница нпр. „Организација за храну и пољопривреду“ (ФАО) је основана 1945. године. ФАО је ...
- за писање формула препоручује се употреба едитора формула. Свака формула се означава малом заградом у којој стоји број поглавља текста и редни број који се ставља уз десну маргину (нпр. 1.5). За све симболе из формуле потребно је дати објашњење, односно написати коју варијаблу симбол означава.
- цртица се пише заједно са речима између којих стоји ако се ради о сложеници (нпр. друштвено-економски), а одвојено ако се користи у неку другу сврху (нпр. промене настају у односу паразит – домаћин...).

### **Писање мерних јединица - "Међународни систем јединица" (SI) у прилогу 3.**

## **ПРИЛОЗИ**

Прилог 1. Изглед предње корице завршног рада

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ  
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ  
(Times New Roman 14, Bold)**

**ЗАВРШНИ РАД  
(Times New Roman 14, Bold)**

**НАСЛОВ ТЕМЕ  
(Times New Roman 16, Bold)**

**Име и презиме, дипл. инж.  
(Times New Roman 14, Bold)**

**Лешак, 2013.  
(Times New Roman 14, Bold)**

Прилог 1. Изглед насловне странице завршног рада

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ  
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ  
(Times New Roman 14, Bold)**

**ЗАВРШНИ РАД  
(Times New Roman 14, Bold)**

**НАСЛОВ ТЕМЕ  
(Times New Roman 16, Bold)**

**Ментор:  
Проф. др Име и Презиме  
(Times New Roman 14, Bold)**

**Кандидат:  
Име и Презиме, дипл. инж.  
(Times New Roman 14, Bold)**

**Лешак, 2013.  
(Times New Roman 14, Bold)**

## Прилог 2. Приказ страница са сажетима на српском и енглеском језику

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ**  
**ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ**  
**Косовска Митровица – Зубин Поток - Лешак**  
**(Times New Roman 12, bold)**

### **ИНТЕНЗИТЕТ НАПАДА ЛИСНЕ РЂЕ И СИВЕ ПЕГАВОСТИ НА НЕКИМ** **СОРТАМА ПШЕНИЦЕ** **(Times New Roman 12, bold)**

**Име и Презиме, дипл. инж.**  
**(Times New Roman 12, bold)**

#### **САЖЕТАК**

Патогени представљају значајан ограничавајући фактор високе и стабилне производње пшенице, те је због тога неопходно сваке године утврђивати њихову појаву и интензитет. Из тих разлога намеће се потреба да се сваке године утврђује појава обољења и интензитет заразе проузроковачима биљних болестима. Лисна рђа (проузроковач *Puccinia triticina*) и сива пегавост лишћа (проузроковач *Mycosphaerella graminicola*) су две распрострањене и штетне болести пшенице на територији Косова и Метохије. Циљ ових истраживања је да се утврди интензитет напада, симптоми болести и циклус развоја патогена. Такође, циљ рада је да се утврди отпорност неких сорти пшенице према овим проузроковачима у условима природне заразе.

Истраживања су обављена током 2010/2011. године у условима природних инфекција у локалитету Лепосавић-Лешак на парцелама средње пољопривредне школе. У истраживањима су коришћене следеће сорте: Звезда, Зеленгора, Јасеница, Француска, Fakir, Roazon, Chancellor, Балкан, Југославија, Панорамка, Моипро, Ласта, Европа, Араче, Ренесанса, Победа, Кг-56, Круна, Житница и НС-рана. Семе проучаваних сорти сејано је по принципу сорта на ред. Дужина редова износила је 1 m са међуредним размаком растојања од 30 cm.

У периоду максималног развоја *Puccinia triticina* оцењиван је начин реакције биљака испитиваних сорти одређивањем типова инфекције 0-4 и интензитета заразе 0-100% по скали Peterson и сар. (1948). Оцена интензитета напада гљивом *Mycosphaerella graminicola* вршена је у првој декади јуна месеца. Оцена је вршена по скали Gešele (1978) одређивањем интензитета заразе 0-100%.

Просечан коефицијент инфекције лисне рђе пшенице износио је 14,5% и већина испитиваних сорти је реаговала средње отпорним типом (2). Најотпорније су биле сорте Моипро и Кг-56. Високу отпорност (коефицијент инфекције до 10%), испољиле су сорте Зеленгора, Roazon, Chancellor, Ласта и Ренесанса. Средње отпорне су биле сорте Звезда, Fakir, Југославија, Панорамка, Европа, Араче, Победа, Житница и НС-рана (коефицијент инфекције од 11 до 25%).

Просечан интензитет заразе *M. graminicola* износио је 34,5%. Отпорност према сивој пегавости лишћа пшенице испољиле су сорте Француска, Балкан, Араче, Ренесанса и Кг-56. Панорамка и Ласта су биле најосетљивије сорте, јер је код њих интензитет заразе износио 60%.

**Кључне речи:** пшеница, интензитет, лисна рђа, лисна пегавост, отпорност.

**UNIVERSITY OF PRISTINA  
FACULTY OF AGRICULTURE  
Kosovska Mitrovica - Zubin Potok - Lesak**

## **INTENSITY OF LEAF RUST AND SEPTORIA LEAF BLOTCH ATTACK ON SOME WHEAT CULTIVARS**

**Name and Surname, B.Sc.**

### **SUMMARY**

Pathogens are a significant limiting factor of high and stable production of wheat, and therefore it is necessary to determine their occurrence and intensity annually. For these reasons there is a need to determine annually disease appearance and intensity of infection by plant diseases causal agents. Leaf rust (causal agent *Puccinia triticina*), and septoria leaf blotch (causal agent *Mycosphaerella graminicola*) are two widespread and damaging diseases of wheat in the territory of Kosovo and Metohija. The aim of this study was to determine attack intensity, symptoms and life cycle of the pathogens. Another aim of this study was to determine resistance of wheat cultivars to these pests in the conditions of natural infection.

Investigations were carried out during 2010/2011 in the conditions of natural infection, in the locality Laposavić-Lešak, at fields of the Agricultural School. The following cultivars were studied: Zvezda, Zelengora, Jasenica, Francuska, Fakir, Roazon, Chancellor, Balkan, Jugoslavija, Panoramka, Monipro, Lasta, Evropa, Apache, Renesansa, Pobeda, Kg-56, Krana, Zitnica and NS-rana. Seeds of the studied cultivars were sown one cultivar per row. Rows were one meter long with inter-row distance of 30 cm. During the period of maximum development of *Puccinia triticina*, reaction of the studied cultivars was evaluated by determining infection type (0-4) and intensity (0-100%) according to the scale of Peterson et al. (1948). Intensity of attack by the fungus *Mycosphaerella graminicola* was observed in the first week of June. Grading was carried out according to the scale of Gešele (1978), by determining infection intensity from 0-100%.

The average coefficient of wheat infection by leaf rust was 14.5%, and most of the observed cultivars responded as moderately resistant type (2). The most resistant cultivars were Monipro and Kg-56. High resistance (coefficient of infection up to 10%) demonstrated cultivars Zelengora, Roazon, Chancellor, Lasta and Renesansa. Moderately resistant cultivars were Zvezda, Fakir, Jugoslavija, Panoramka, Evropa, Apache, Pobeda, Zitnica and NS-rana (infection ratio of 11-25%).

The average intensity of infection by *M. graminicola* was 34.5%. Resistance to septoria leaf blotch was shown by the cultivars Francuska, Balkan, Apache, Renesansa and Kg-56. Panoramka and Lasta were the most susceptible cultivars, because their infection intensity was 60%.

**Key words:** wheat, intensity, leaf rust, septoria blotch, resistance.

### Прилог 3. Писање мерних јединица - "Међународни систем јединица" (SI)

**Међународни систем јединица** (*Système International d'Unités* odnosno *International System of Units*), скраћено **СИ** или **SI**, је најшире коришћени систем јединица. СИ је специфични канон мера изведен и проширен из *метричког система*, Међутим, нису све метричке јединице за мерење прихваћене као СИ јединице.

1. Симболи мерних јединица SI пишу се малим словом и без тачке, а скраћенице мерних јединица пишу се малим словом без тачке и латиницом: **m** (metar), **s** (sekunda), **kg** (kilogram)...
2. Скраћенице мерних јединица пишу се велики словом без тачке и латиницом, када су изведене од имена особе. На пример, јединица за притисак је названа по Blezu Paskalu, тако да се скраћеница пише "**Pa**", док се симбол јединице пише малим словом „paskal (pascal)“, као и **A** (amper), **F** (farad), **W** (vat)...
3. Изузетак је "litar", чија је званична скраћеница "**L**". Мало "**l**" se često koristi, ali је замењено, јер је превише личи на цифру "1".
4. Симболи се пишу у једнини: нпр. "**25 kg**".
5. Симболи немају тачку (.) на крају.
6. Пожељније је да се симболи пишу римски усправно (**m** за метре, **L** за литре), да би се разликовали од *курзивних* слова коришћених за математичке променљиве (*m* за масу, *l* за дужину).
7. Размак треба да раздваја број и симбол, нпр. "**2,21 kg**", "**7,3·10<sup>2</sup> m<sup>2</sup>**". Изузеци су симболи за раванске степене, минуте и секунде (°, ' и ") , који се стављају одмах после броја, без размака.
8. Проценти и промили пишу се одмах после броја, без размака, нпр. 95% или 23‰.
9. Степени Целзијусови пишу се одвојено од броја, нпр. 20 °C.
10. Размаци треба да се користе да групишу децималне цифре у тројке, нпр. 1 000 000 или 342 142 (на супрот зарезима и тачкама који се користе у другим системима, нпр. 1.000.000 или 1.000.000).
11. Симболи за изведене јединице формиране од више јединица множењем се спајају размаком или средњом тачком (·), нпр. **N m** или **N·m**.
12. Симболи формиран и дељењем две јединице су спојени знаком "кроз" (/) или имају негативан изложилац. На пример, "метар у секунди" може да се пише "**m/s**", "**m s<sup>-1</sup>**", "**m·s<sup>-1</sup>**". Знак "кроз" не би требало да се користи када је резултат двосмислен, тј. "**kg·m<sup>-1</sup>·s<sup>-2</sup>**" је прикладније него "**kg/m/s<sup>2</sup>**".
13. Увођењем "UTC" времена (универзално кордирано време), предложено је и "англосаксонско" писање времена са две тачке":" и то између недекадних јединица времена које су дозвољене у употреби према "Међународном систему јединица" (SI), минут, час (sat), дан, месец, година, као и код осталих недакдних јединица (лучни (угловни) степен, минуте и секунде (°, ' и ") ). На пример: Јединица времена у "SI" систему је "s" (sekunda) и њена подела је декадна: 23.15 (двадесет три секунде и 15 стотинки). Да би се разликовало писање времена недекадним и декадним јединицама, тачно време се тада према "SI" пише: **09:12:18.03** (девет часова дванаест минута осамнаест секунди и три стотинке)
14. Симболи јединица са префиксом пишу се заједно, без тачке: **cm** (centimetar), **mg** (miligram) **hL** (hektolitar) **kHz** (kiloherc)..